

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Selbu Energiverk AS
Postboks 23
7580 SELBU

Vår dato: **27 JUN 2013**
Vår ref.: NVE 200905441-37
ksk/bth
Arkiv: 312/123.B3Z
Deres dato: 14.04.2011
Deres ref.: Per Otnes

Saksbehandler:
Brit Torill Haugen
22 95 90 89

Selbu Energiverk AS – Søknad om tillatelse til bygging av Tangvella kraftverk i Tangvella i Klæbu kommune i Sør-Trøndelag – oversendelse av NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av lov av 24. november 2000, nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 8, kgl. res. av 15. desember 2000 og fullmakt gitt av Olje- og energidepartementet 19. desember 2000 og 10. desember 2004 avslått konsesjonssøknaden av 14.04.2011 fra Selbu Energiverk AS om å bygge og drive Tangvella kraftverk med overføring fra Hornåa og tilhørende koblingsanlegg og kraftkabler.

NVE har i vedtaket lagt vekt på at tiltaket vil berøre en svært viktig fossesprøytsone i kategori A og to viktige bekkekløfter i kategori B. Det er registrert 10 rødlistearter, flere av dem med store krav til høy fuktighet. Etter vår vurdering vil det ikke være mulig å redusere de negative konsekvensene tilstrekkelig ved avbøtende tiltak. Tiltaket er ikke forenelig med bevaring av nasjonalt viktige og verdifulle naturtyper og rødlistearter. NVE mener dermed at fordelene av tiltaket i form av en produksjon på ca. 17 GWh/år ikke står i forhold til skader og ulemper ved prosjektet. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår søknaden om bygging av Tangvella kraftverk.

Bakgrunn

Selbu Energiverk AS søker i brev datert 14.04.2011 i medhold av vannressurslovens § 8 om konsesjon til å bygge og drive Tangvella kraftverk med tilhørende koplinganlegg og kraftkabler og overføring fra Hornåa. Det planlagte kraftverket ligger i Klæbu kommune i Sør-Trøndelag.

Kraftverket vil nytte et fall på 188 meter med inntak på kote 350 og kraftverk på kote 162. Det vil kreves en oppgradering av ca. 5 km eksisterende vei og etablering av ny vei på ca. 1,5 km.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Overføringen fra Hornåa skal føres i nedgravde rør over en strekning på 1350 meter for så å kanaliseres gjennom Småvatna frem til inntaket i elven Tangvella. Fra inntaket skal vannet føres i nedgravde rør over en strekning på 1200 meter før vannveien går videre i tunnel over en strekning på 1850 meter.

Maksimal slukeevne er 3,2 m³/s for Tangvella og 1,0 m³/s for Hornåa. Det er foreslått slipp av minstevassføring på 180 l/s om sommeren og 110 l/s om vinteren i Tangvella. I Hornåa er det foreslått en minstevassføring på 70 l/s om sommeren og 40 l/s om vinteren. Til sammenligning er middelvannføringen på 1158 l/s og 640 l/s for henholdsvis Tangvella og Hornåa. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 5,0 MW og en årlig produksjon på 17,1 GWh. Utbyggingsprisen er anslått til å være 5,60 kr/kWh.

NVEs behandling av Tangvella

NVE mottok sitt første utkast av søknaden om bygging av Tangvella kraftverk den 04.11.2009. Den 12.03.10 ba NVE om tilleggsutredning på moser og lav i både Tangvella og Hornåa. Det ble også bedt om en rapport på samla belastning i forhold til bekkekløfter og storørret i Selbusjøen i forbindelse med at det forelå flere søknader om bygging av småkraftverk på Klæbusida av Selbusjøen. Endelig søknad med tilleggsutredninger ble mottatt 05.05.2011 og sendt på høring med frist den 26.08.2011. I forbindelse med at søker kommenterte høringsuttalelsene kom det også inn søknad om endring av prosjektet den 13.06.12. NVE befarte tiltaksområdet den 20.09.12 sammen med representanter for søker, grunneiere og høringsparter, inkludert både Klæbu og Selbu kommuner samt fylkesmannens miljøvernavdeling.

Innkomne høringsuttalelser

Klæbu kommune vil ikke tilrå konsesjon til utbygging av Tangvella kraftverk. Det er de høye naturverdiene som er registrert i området og manglende kunnskap mht. artsmangfoldets toleranse ved redusert fuktighet, som er begrunnelsen for dette.

Selbu kommune ønsker en utbygging av Tangvella kraftverk under forutsetning at det legges til rette for gyte- og oppvekstområder for fisk. Verdifulle naturtyper og arter skal overvåkes og kantsoner langs elvene sikres. Inngrepet må i minst mulig grad redusere natur- og miljøverdiene. De påpeker også at det er søker som må stå ansvarlig for eventuelle erosjonsskader som vil oppstå i forbindelse med overføringen fra Hornsjøen til Tangvella.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag går i mot å gi konsesjon til Tangvella kraftverk og overføringen fra Hornåa. Det høye antallet rødlista arter, funn av viktige naturtyper som bekkekløft og fossesprøytsone og viktigheten av Tangvella og Hornåa som gyte- og oppvekstområde for storaure, er grunnen til at de går imot. De påpeker at Tangvella har en større naturverdi enn det som kommer fram i saksutredningen og biomangfoldrapporten.

Sør-Trøndelag fylkeskommune påpeker at det foreligger 3 søknader som berører bekkedaler i det samme området. I forbindelse med dette må gjøres en nøye vurdering av miljøkonsekvensene og den totale belastningen på naturtypen bekkedaler. De uttaler videre at muligens bør ikke alle søknadene innvilges, uten at de vil gi noen ytterligere prioritering av hvem som bør få konsesjon eller ikke.

Statens vegvesen gjør oppmerksom på at det i henhold til veglova må søkes om utvidet bruk av eksisterende avkjørsel til fylkesvei 704.

Sametinget har ingen spesielle merknader til søknaden.

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedemark uttaler at ut fra tiltakets plassering vil det ikke få noen vesentlige konsekvenser for dagens reindrift.

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag går imot å bygge ut Tangvella kraftverk. De påpeker at reduksjon i INON er svakt framstilt i søknadene. Videre viser de til den sterke uttalelsen som fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gitt.

Forum for Natur og Friluftsliv i Sør-Trøndelag gir en felles uttalelse for Tangvella, Brunga og Rangåa. De påpeker at det er viktig å bevare Brungmarka og er sterkt kritisk til tapet av INON.

NVEs vurderinger

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Tangvella kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Området er befart og vurdert i rapport om biologisk mangfold som følger søknaden. Tangvella ble også kartlagt i forbindelse med DN sitt bekkekløftprosjekt i 2007. På bakgrunn av disse undersøkelsene, samt NVE sin egen vurdering av området mener vi at kunnskapsgrunnlaget, jf naturmangfoldlovens § 8, er tilstrekkelig.

Bakgrunnen for avslaget er at det er registrert en svært viktig naturtype av verdi A, fossesprøytsone. Tiltaket vil også påvirke to regionalt viktige bekkekløfter, i henholdsvis Tangvella og Hornåa, av verdi B. Det er videre registrert flere forekomster av rødlistearter, mellom annet i kategorien "sterkt truet". I det følgende vil NVE drøfte de hensyn som har vært avgjørende for avslaget. Kravet til begrunnelse for vedtak, jf. forvaltningsloven § 25, anses med dette for å være oppfylt.

Tangvella danner en stor og definert bekkekløft. Storfossen, mellom kote 240 og 270, er et svært viktig fosserøykmiljø med gammel fosserøykgranskog, åpne fosse-enger og fosserøykpåvirket bergflatevegetasjon (verdi A). Lokaliteten fremstår som lite påvirket også hva gjelder skogen, og artsmangfoldet av lav er definert som meget rikt. Her finnes blant andre rødlisteartene Gullprikklav som er sårbar (VU) og Fossefiltlav som er sterkt truet (EN). Gullprikklav er svært sjelden sør for Trondheimsfjorden. Lokaliteten i Tangvella er det sørligste kjente funnstedet for denne arten. Fossefiltlav er en art som krever stor grad av fukt og som utelukkende er knyttet til steder med høy luftfuktighet som bekkekløfter og særlig fosserøyksoner. Nedenfor fossen er bekkekløften intakt med fuktig og storvokst granskog. Her finner man Granbendellav (VU-sårbar). På østsiden av elva ved planlagt inntak er det i tillegg registrert en lokalitet av naturtypen gammel barskog som er gitt naturtypeverdien B. Totalt er det registrert forskjellige 10 rødlistearter i og langs Tangvella. Alle disse funnene har gitt grunnlaget for at det i bekkekløftundersøkelsen fra 2007 ble skrevet følgende om Tangvella: "... den mest intakte av de større bekkekløftene i regionen..."

Det biologiske mangfoldet i Tangvella er i stor grad knyttet til fuktighet, både hva gjelder naturtyper og rødlistearter. Søknaden sin miljørapport slår også fast at redusert vannføring vil føre til at elven sin fossesprøytsone spesielt vil bli påvirket og at fuktighetskrevende arter vil få endret utbredelse. En eventuell utbygging av Tangvella kraftverk vil etter NVEs mening være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

OED gir føringer for hvilke avveininger som skal gjøres i sine "retningslinjer for små vannkraftverk" (2007) ved følgende: *"tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler ikke kan påregne å få konsesjon"*. NVE mener dermed at bygging av kraftverk i Tangvella med overføring fra Hornåa ikke er forenelig med retningslinjene om å ivareta nasjonalt verdifulle naturtyper og rødlistearter.

På oppdrag fra NVE ble Sweco bedt om å vurdere samlet belastning på de omsøkte bekkekløfter og gyte- og oppvekstområdene for ørret fra Selbusjøen. Tangvella sammen med overføringen av vann fra Hornåa utgjør samlet et vesentlig større inngrep enn utbygging av elvene Brunga og Rangåa hver for seg. NVE legger til grunn at konsesjonsspørsmålet for Tangvella kraftverk med overføring fra Hornåa avgjøres kun på bakgrunn av konsekvensene for bekkekløfter, fossesprøytzone og de truede artene som finnes der. Belastning på storørrestammene vurderes i tillegg som viktig for konsesjonsspørsmålet for Brunga og Rangåa. Vurderingene er kun beskrevet under fagtema akvatisk miljø i bakgrunn for vedtak for de to sistnevnte elvene.

Både Brunga, Hornåa, Rangåa og Tangvella har bekkekløfter av B-verdi. To av bekkekløftene (Brunga og Tangvella) ble også vurdert i bekkekløftprosjektet som ble gjennomført i 2007. Bekkekløftprosjektet konkluderte da med at Brunga og Tangvella var i kategori 4, det vil si av regional til nasjonal verdi. Brunga ble vurdert til *"å bidra vesentlig til inndekking av den prioriterte skogvern mangelen både for bekkekløft, høystaudeskog og lågurtgranskog"*. Hornåas øvre bekkekløft har gammel granskog og stedvis kystgranskog (boreal regnskog). Området mangler død ved, siden det har blitt drevet plukkhogst i området. Rangåa har også bekkekløft av regional verdi, men Rangåafossen mangler en god fossesprøytzone da lave vannføringer er vanlige i elva. På tross av høyt fall og nordvendt foss er det ikke utviklet et godt fossesprøytsamfunn. Tangvella vil kun dekke inn skogvernet i middels grad. Storfossen i Tangvella har derimot en velutviklet fosserøyksone i kategori A, med en tilhørende kystregnskog. Av alle bekkekløftene er det funnet flest rødlistearter i Tangvella. De rødlistede artene er både i kategori EN, VU og NT. Brunga har også en del rødlistede arter i kategori VU og NT.

Samlet sett har Sweco vurdert verdien av Brunga og Tangvella likt. De dekker ulike tema. Hornåa har blitt vurdert viktigere for biologisk mangfold og naturtyper enn Rangåa som har fått den laveste vurderingen av alle bekkekløftene. For den samlede belastningen på naturtyper og rødlistede arter i området har NVE langt til grunn OEDs retningslinjer for utbygging av småkraftverk:

"Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldet fortsatte utviklingsmuligheter".

Slik NVE ser det, vurderes Brunga og Tangvella å utfylle hverandre på inndekking av ulike arter og naturtyper i regionen. Hornåa og Rangåa har vesentlig lavere verdi for inndekking og bevaring av biologisk mangfold. Siden Hornåa ikke utgjør et selvstendig prosjekt må denne elva sees i sammenheng med Tangvella. Rangåa er derimot et selvstendig prosjekt. Denne differensieringen av de ulike elvene legger vi til grunn for konsesjonsspørsmålet. NVE mener dermed at prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er tilstrekkelig vurdert.

Ut fra dette har NVE i egne vedtak i dag gitt konsesjon til Rangåa kraftverk, mens Brunga kraftverk er avslått. For vedtak angående bygging av Tangvella kraftverk viser vi til konklusjon lenger bak i dokumentet.

Konklusjon

NVE har i vedtaket lagt vekt på at tiltaket vil berøre en svært viktig fossesprøytsone i kategori A og to viktige bekkekløfter i kategori B. Det er registrert 10 rødlistearter, flere av dem med store krav til høy fuktighet. Etter vår vurdering vil det ikke være mulig å redusere de negative konsekvensene tilstrekkelig ved avbøtende tiltak. Tiltaket er ikke forenelig med bevaring av nasjonalt viktige og verdifulle naturtyper og rødlistearter.

NVE mener dermed at fordelene av tiltaket i form av en produksjon på ca. 17 GWh/år ikke står i forhold til skader og ulemper ved prosjektet. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår søknaden om bygging av Tangvella kraftverk.

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser som for eksempel landskap og akvatisk miljø. Vurderingene knyttet til naturtyper og rødlistearter er alene nok til å konkludere med at det ikke kan gis konsesjon.

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet fram til partene, jf forvaltningslovens kap. VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes gjennom NV

Med hilsen

Rune Flateby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

kopi:

Klæbu kommune, Postboks 200, 7541 KLÆBU

Selbu kommune, Gjelbakken 15, 7580 SELBU

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 TRONDHEIM

Sør-Trøndelag fylkeskommune, Postboks 2350 Sluppen, 7004 TRONDHEIM

Statens vegvesen, Region midt, Fylkeshuset, 6404 MOLDE

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Sandgata 30, 7012 TRONDHEIM

NJFF – Sør-Trøndelag, Sigurd Bergs Allé 3, 7043 TRONDHEIM

FNF – Sør-Trøndelag, Sandgata 30, 7012 TRONDHEIM

Sametinget, Åvjevårgaiaidnu 50, 9730 Karasjok/Kåràsjoħka

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag og Hedmark, Postboks 121, 7361 RØROS

Trønderenergi Nett AS, Postboks 9480 Sluppen, 7496 TRONDHEIM

Selbu Energiverk AS, Postboks 23, 7580 SELBU